

REFERAT §17, stk. 4 udvalg for bæredygtig udvikling i Flodbyen og Randers Kommune d. 05-12-2023

Mødedato Tirsdag d. 05. december 2023 kl. 16:00

Mødested D.3.39

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
En ny Klima, Natur og Miljø politik for Randers Kommune.....	4
Evaluering af 2023 og fokusområder for 2024.....	6
Tiltag på dagtilbudsområdet.....	8
Orientering om skovstrategien.....	10
Gensidig orientering.....	12

Punkt 46: Godkendelse af dagsorden

00.01.00-P35-11-23

Resume

Godkendelse af dagsorden.

Beslutning

Godkendt.

Rina Hansen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Torben Wenneberg deltog ikke i behandlingen af punktet.

Tina Mariager Jensen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Punkt 47: En ny Klima, Natur og Miljø politik for Randers Kommune

09.00.00-P00-1-23

Resume

Forvaltningen vil præsentere processen for arbejdet med en ny Klima, Natur og Miljø politik for Randers Kommune. Politikken vil blive bygget op med udgangspunkt i de ni planetære grænser, som definerer det niveau af belastning, hvor en yderligere belastning vil medføre irreversible forandringer af de globale økologiske og kemiske ligevægte og balancer, der definerer rammerne for livet på kloden idag. Der lægges op til en drøftelse med Bæredygtighedsudvalget med henblik på udvalgets bemærkninger med udgangspunkt i udvalgets fokusområder.

Indstillinger

Forvaltningen indstiller til til §17 stk. 4 udvalget for bæredygtig udvikling i Flodbyen og i Randers Kommune,

1. at udvalget afgiver bemærkninger til Klima, Natur og Miljø politikken med udgangspunkt i udvalgets fokusområder.

Beslutning

Udvalget drøftede sagen.

Udvalgets bemærkninger vedtog sagen.

Rina Hansen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Torben Wenneberg deltog ikke i behandlingen af punktet.

Tina Mariager Jensen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Sagsfremstilling

Klima, Natur og Miljø politik

Byrådet godkendte den 30. oktober 2023 rammerne for en ny Klima, Natur og Miljø politik for Randers Kommune, som skal erstatte den eksisterende politik om området.

Klima, Natur og Miljø politikken vil komme til at indeholde de strategiske indsatsområder for bæredygtighedsindsatsen i Randers Kommune. Bæredygtighedsudvalget inddrages tidligt i processen for at afgive bemærkninger af relevans for udvalgets område. Bemærkningerne vil indgå i det videre arbejde med politikken.

Politikken vil blive bygget op med udgangspunkt i de ni planetære grænser, som definerer det niveau af belastning, hvor en yderligere belastning vil medføre irreversible forandringer af de globale økologiske og kemiske ligevægte og balancer, der definerer rammerne for livet på kloden idag.

De planetære grænser:

- Klimaændringer (overskredet)
- Tab af biodiversitet (overskredet)
- Ændret arealanvendelse – f.eks. skovrejsning (overskredet)
- Belastning med kemiske og miljøfremmede stoffer (overskredet)
- Belastning med næringsstoffer (overskredet)
- Nedbrydning af ozonlaget
- Forsuring af havet
- Ferskvand
- Aerosoler i atmosfæren

Som det fremgår er fem ud af de ni planetære grænser allerede overskredet, hvilket stiller krav om handling lokalt såvel som globalt.

For bæredygtighedsudvalget er det særligt grænserne vedrørende klimaændringer og belastningen af næringsstoffer, der er relevante ift. udvalgets fokuspunkter.

Ifølge FN's Klimapanel (2023) er der ca. 90 millioner mennesker tilbage, hvis den forventede temperaturstigning på 1.5 grader overskrides, hvilket vil medføre nogle irreversible forandringer

Disse forandringer omfatter bl.a.:

- Udryddelse af koralrev, optøning af permafrosten samt ustabile forhold i Golfstrømmen
- Flere orkaner, storme, og naturbrande
- Antallet af tørkeperioder og oversvømmelser vokser markant og fødevarer og vandmangel er en trussel
- Afsmeltning af glaciernes giver reduceret vandmængde i sommerperioderne
- Havniveauet er steget med 21 cm globalt siden 1900 og stiger hurtigere og hurtigere, hvilket rammer nogle områder mere end andre.

Handling på klimaudfordringerne

Ved at bruge de ni planetære grænser som ramme for Klima, Natur og Miljø politikken, kan forvaltningen arbejde med at konkretisere hvilke strategiske indsatsområder og konkrete handlinger, der kan bidrage til at løse de planetære klimaudfordringer - med udgangspunkt i Randers Kommune. Dette skal ske via en bred inddragelse og dialog med relevante aktører.

Miljø- og teknikudvalget har besluttet, at der ud over en bred borgerinddragelse og dialog med relevante aktører og interesseorganisationer skal være en særlig fokus på dialogen med de unge.

Der er lagt op til en proces, som omfatter følgende aktiviteter:

- Faglige arrangementer og foredrag om de planetære grænser, biodiversitetskrisen, cirkulær økonomi og klimakrisen. Disse arrangementer vil være åbne for alle og afholdes f.eks. på biblioteket, i udvalgte forsamlingshuse og i No 17.
- Workshops for udvalgte målgrupper med fokus på, hvilke konkrete handlinger, der er centrale, for at opnå de nødvendige forandringer i forhold til klima, natur og miljø. Disse målgrupper omfatter bl.a. landbruget, erhvervslivet, grønne interesseorganisationer samt offentlige institutioner.
- En temadag om klimaforandringer målrettet de unge, som her defineres som unge fra de ældste klasser i folkeskolen (6.-9. klassetrin) samt unge i aldersgruppen 15-25 år. Et mål med denne temadag er, at deltagerne formulerer 10 forventninger til byrådet ift. at reducere den negative udvikling af vores klima, miljø, og natur.
- Involvering af bæredygtighedsudvalget med henblik på, at udvalget får mulighed for at komme med konkrete inputs til politikken

Til bæredygtighedsudvalgets orientering er den eksisterende Klima, Natur og Miljø politik vedlagt som bilag.

Bæredygtighedsudvalgets fokuspunkter

Ved evalueringen af 2022 udpegede bæredygtighedsudvalget følgende fire fokus for udvalgets arbejde:

- Energi
- Flodbyen
- Borgernes CO2-reduktion
- Børn og bæredygtighed

I løbet af året er der afholdt temadage om de pågældende fokus, og udvalget har sæledes arbejdet særligt grundigt med emnerne. Forvaltningen foreslår derfor, at udvalget tager udgangspunkt i de fire fokus.

På mødet vil chef for stab og bæredygtighed Søren Degn-Pedersen introducere til politikken inden sagen drøftes.

Økonomi

Der er ingen økonomiske konsekvenser ved beslutningen.

Bilag

Klima Natur og Miljø politik 2019

Oplæg klima natur og miljøpolitik_BÆU 5. december 2023.pptx

Bæredygtighedsudvalgets bemærkninger til sag om politik for natur klima og miljø

Punkt 48: Evaluering af 2023 og fokusområder for 2024

00.01.00-A00-22-23

Resume

I IÅ, bet af 2023 har bÅ, redygtighedsudvalget afholdt 9 mÅ, der hvoraf 4 var temamÅ, der om udvalgets valgte fokusomrÅ, der. Under punktet evaluerer udvalget 2023 pÅ, baggrund af forvaltningens oversigt over Å, ret der er gÅ, et og godkender fokusomrÅ, der for 2024.

Indstiller

Forvaltningen indstiller til Å, 17 stk. 4 udvalget for bÅ, redygtig udvikling i Flodbyen og i Randers Kommune

- at udvalget drÅ, fter og evaluerer 2023
- at udvalget godkender fokusomrÅ, der for 2024

Beslutning

Udvalget drÅ, ftede evalueringen for 2023.

Udvalget godkendte fÅ, lgende fokusomrÅ, der for 2024:

- Flodbyen
- Energi
- Borgernes reduktion af CO2
- Den grÅ, nne omstilling i erhvervslivet

Rina Hansen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Torben Wenneberg deltog ikke i behandlingen af punktet.

Tina Mariager Jensen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Sagsfremstilling

I 2023 har bÅ, redygtighedsudvalget afholdt 9 mÅ, der, hvor af fire har vÅ, ret temamÅ, der om de fire valgte fokusomrÅ, der. Derudover har udvalget vÅ, ret pÅ, studietur til Aarhus Kommune og to nye eksterne ressourcepersoner er indtrÅ, dt i udvalget.

I forbindelse med evalueringen af 2022 besluttede bÅ, redygtighedsudvalget, at udvalget i 2023 ville arbejde med temamÅ, der, hvor der blevet sat tid af til dybdegÅ, ende arbejde med fire fokusomrÅ, der.

De fire valgte fokusomrÅ, der var:

- Flodbyen
- Energi
- BÅ, rn og bÅ, redygtighed
- Den bÅ, redygtige bevÅ, gelse i samfundet

Sager i 2023

BÅ, redygtighedsudvalget afgiver IÅ, bende bemÅ, rkninger til sager og det er praksis at udvalget i de fleste sager inddrages meget tidligt i processen. I IÅ, bet af Å, ret af udvalget bl.a. arbejdet med fÅ, lgende stÅ, rre sager:

- Fordebat for lokalplan for Brotoften
- Skovstrategien
- Energistrategi
- BÅ, rn og dagtilbud
- No. 17
- Klimalaboratorier
- BÅ, redygtighedsstrategien
- BÅ, redygtig bevÅ, gelse i samfundet
- Politik for Natur, Klima og MiljÅ,

Til evaluering af Året har forvaltningen udarbejdet en oversigt over, hvilken proces disse sager har været igennem i udvalget og efter udvalgets behandling. Denne oversigt er vedlagt som bilag. En række af sagerne er fortsat i proces, og de vil derfor igen blive behandlet i udvalget i 2024.

Fokusområder for 2024

De fire fokusområder som bæredygtighedsudvalget valgte for 2023 er stadig aktuelle og en række sager på områderne skal til behandling i bæredygtighedsudvalget i det kommende år. Derfor foreslår forvaltningen, at udvalget fortsætter med samme fire fokusområder, men at erhvervsområdet tilføjes som fokus for 2025. Erhvervsområdet er nævnt i udvalgets kommissorie som et fremhævet indsatsområde.

Derudover foreslås det, at "Den bæredygtige bevægelse i samfundet" fortsættes under navnet "Borgernes reduktion af CO2" for at tydeliggøre målet.

- Flodbyen
- Energi
- Børn og bæredygtighed
- Borgernes reduktion af CO2
- Den grønne omstilling i erhvervslivet

På mådet vil kommunaldirektør Jesper Kaas Schmidt fremlægge en evaluering for 2023 og forslag til fokusområder for 2024.

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser.

Bilag

Opfølgning på sager i bæredygtighedsudvalget 2023

Bæredygtighedsudvalget 2023 og 2024

Punkt 49: Tiltag på dagtilbudsområdet

00.01.00-P35-11-23

Resume

På baggrund af bæredygtighedsudvalgets temamøde om bæredygtighed på dagtilbudsområdet har forvaltningen udarbejdet en række nye tiltag på området.

Indstiller

Forvaltningen indstiller til Å§17 stk. 4 udvalget for bæredygtig udvikling i Flodbyen og i Randers Kommune

1. at orienteringen tages til efterretning.

Beslutning

Udvalget tog sagen til efterretning.

Rina Hansen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Torben Wenneberg deltog ikke i behandlingen af punktet.

Tina Mariager Jensen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Sagsfremstilling

Den 12. september 2023 afholdt bæredygtighedsudvalget et temamøde om bæredygtighed på dagtilbudsområdet. På baggrund af mødet udarbejdede bæredygtighedsudvalget en tilbagemelding til området vedr. arbejde med klima gennem dannelse på dagtilbudsområdet. Udvalgets tilbagemelding er vedlagt som bilag.

Forvaltningen har sidenhen arbejdet med tilbagemeldingen. Temaet er blevet drøftet på dagtilbudslederniveau, og der er i samarbejde med dagtilbudslederne udarbejdet en plan til realisering af anbefalingerne.

På dagtilbudsområdet er der en tro på, at vi skal starte med at understøtte udviklingen af bæredygtig dannelsen hos vores helt små børn. Som en del af indholdet i den styrkede pædagogiske læreplan arbejdes der med bæredygtighed i børnehøjde, der er et led i en dannelsesproces for de mindste borgere i Randers kommune. Dagtilbudsområdet arbejder på forskellige måder, med FNs 17 verdensmåle, som omsættes og forankres lokalt ude i dagtilbuddene. Ligeledes er der et stort fokus på arbejdet med bæredygtig omstilling i forhold til kost og affaldssortering på det samlede område.

Dagtilbudsområdet er i gang med flere byggerier, herunder en ny daginstitution i Munkdrup som bliver DGNB guld og hjerte certificeret – som det første kommunale byggeri i Randers kommune. Derudover opføres ny daginstitution i Dronningborg efter principperne i DGNB certificeringen.

Tiltag på baggrund af bæredygtighedsudvalgets tilbagemelding:

Bæredygtighed på årshjulet:

Bæredygtighed sættes på som tema i det faglige årshjul på dagtilbudsområde 2024. Her vil de efterfølgende pejlemærker blive præsenteret og udfoldet. Årshjulet udsendes til alle medarbejder og ledere på det samlede dagtilbudsområde.

Pejlemærker for bæredygtighed:

På dagtilbudsområdet er der valgt to pejlemærker, som der at fokuseres særligt på. I arbejdet indtænkes tematikker i børne og ungepolitikken; Fællesskab, dannelse, trivsel og medindflydelse. I arbejdet med indholdet under de to pejlemærker, vil der blive samarbejdet på tværs af afdelinger i kommunen f.eks. med "Affald og genbrug". Det lokale ejerskab er afgørende, og der er særlig frihed til hvordan pejlemærkerne omsættes og inddrages i det pådagligsk arbejde.

- Børn som ambassadører for bæredygtighed.
- Bæredygtig kost "vi vil implementere den nye mad og måltidsstrategi.

Dagtilbudsrådet:

- Dagtilbudsrådet foreslår, at bæredygtighed sættes på dagsorden til andet møde i 2024 med fokus på det arbejde, der foregår ude i dagtilbuddene. På den måde arbejder området med involvering forældre og forældrebestyrelser.

Økonomi

Sagens økonomiske konsekvenser holdes indenfor budgettet.

Bilag

Bæredygtighedsudvalgets bemærkninger til børn og bæredygtighed 12. september 2023

Punkt 50: Orientering om skovstrategien

04.10.00-P24-1-22

Resume

BÅ|redygtighedsudvalget har to gange afgivet bemÅ|rkninger til Randers Kommunes Skovrejsningsstrategi. Den endelige skovstrategi er nu vedtaget af byrå|det. En rÅ|kke af bÅ|redygtighedsudvalgets forslag er kommet med i den endelige strategi.

Indstiller

Forvaltningen indstiller til Å§17 stk. 4 udvalget for bÅ|redygtig udvikling i Flodbyen og i Randers Kommune - at orienteringen tages til efterretning.

Beslutning

Udvalget tog sagen til efterretning.

Rina Hansen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Torben Wenneberg deltog ikke i behandlingen af punktet.

Tina Mariager Jensen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Sagsfremstilling

BÅ|redygtighedsudvalget har to gange behandlet skovstrategien og afgivet bemÅ|rkninger. Udvalget blev fÅ|rste gang inddraget d. 22. november 2022, hvor udvalget afgav tidlige bemÅ|rkninger inden strategiens udarbejdelse. Der blev derefter udarbejdet et udkast til strategi som udvalget behandlede og afgav bemÅ|rkninger pÅ| mÅ|det d. 12. april 2023. BemÅ|rkningerne fra begge er vedlagt som bilag.

Den endelige skovstrategi er nu blevet godkendt pÅ| byrå|dsmÅ|det d. 27. november. Byrå|det godkendte bl.a. fÅ|lgende 10 Å|ndringsforslag til strategien, der er udarbejdet pÅ| baggrund af bemÅ|rkningerne fra bÅ|de MiljÅ| og Teknik-udvalget og bÅ|redygtighedsudvalget.

Nedenfor fremgÅ|r de 10 tilfÅ|jelser.

Forslag til tilfÅ|jelser til skovrejsningsstrategi og forvaltningens vurdering

MiljÅ| og teknikudvalget og BÅ|redygtighedsudvalget drÅ|ftede et fÅ|rste udkast til skovrejsningsstrategi i marts og april mÅ|ned 2023, hvor de to udvalg kom med nogle input til strategien. PÅ| mÅ|det i miljÅ| og teknikudvalget den 6. juni 2023 blev det besluttet, at nedenstÅ|ende 10 tilfÅ|jelser til strategien skulle vurderes af forvaltningen. Forvaltningens vurdering fremgÅ|r af nedenstÅ|ende. PÅ| byrå|dsmÅ|det d. 27. november blev alle 10 tilfÅ|jelser godkendt til indarbejdelse i Skovrejsningsstrategien.

1. "Byrå|det planter et træ| pr. eksisterende borger og vil fremover plante et træ| for hver kommende borger."
Forvaltningens anbefaler, at der arbejdes videre med forslaget. Forslaget indebÅ|rer, at Kommunen skal opkÅ|be og udlÅ|gge et areal til formÅ|let. Plantning af 100.000 træ|er kræ|ver et areal pÅ| ca. 25 ha. Prisen for opkÅ|b af jord forventes af vÅ|re 5 mio. kr. Udgifterne til forberedelse af jorden, plantning og renholdelse de fÅ|rste par Å|r, som omfatter ca. 0,5 mio. kr. forventes af blive dÅ|kket af eksterne samarbejdspartnere. Udvalget forelÅ|gges en sag til beslutning inden Å|rets udgang, hvor forvaltningen vil pege pÅ| at finansieringen sker via jordforsyningskontoen.
2. "Adgang for borgere med handicap pÅ| udvalgte steder prioriteres"
Det sker allerede i dag ved kommunale anlÅ|g af natur og skove - og det vil ogsÅ| blive indtÅ|nkt i etableringen af de kommende skove
3. "Arealerne som ejes af boligforeningerne, grundejerforeningerne og landsbyerne skal sÅ|ges aktiveret til skovrejsning"
Forvaltningen anbefaler, at forslaget medtages, idet disse arealejere ikke anvender deres jord erhvervsMÅ|ssigt.

4. "De kommunalt ejede grunde skal, hvor det er muligt af andre hensyn, også anvendes til skovrejsning", Forvaltningen anbefaler, at forslaget medtages, idet det muligt er skovrejsning og biodiversitetsfremme på de kommunale arealer. Kommunalt ejede arealer på mindst 0,5 ha. omfattes af fredsskovpligt. Fredskov kan ikke uden videre afregistreres igen, hvorfor disse arealer bliver reserveret til naturen fremover.
5. "Det undersøges om den kommunale jordforsyning, via de kommunale udstykninger, kan medfinansiere skovrejsning"
Forvaltningens anbefaler, at der arbejdes videre med forslaget. Der henvises til bemærkningerne under punkt 1. Herudover arbejder forvaltningen på en finansieringsmodel ved køb af en landbrugsejendom, hvor jordforsyningskontoen står i forskud indtil bygninger, og jord med tinglyst skovrejsningspligt er videresolgt. Forvaltningen forventer at forelægge udvalget en konkret sag til beslutning i løbet af efteråret, herunder redegørelse for finansiering og økonomi for kommunen.
6. "Kommunale arealer opkøbt til byudvikling tilstræbes midlertidigt tilplantet med energipil eller anden effektiv CO2 bindende plante, som kan fås snart der skal udstykkes på arealet".
Forvaltningens anbefaler, at forslaget medtages. Dette indebærer, at der ved udøb af de eksisterende forpagtningsaftaler, plantes energiskov, når muligt. Hvis det antages, at de nuværende forpagtere af de kommunale arealer gerne vil fortsætte med forpagtningen, vil Kommunen gå glip af forpagtningsindtægten. Til gengæld kan Kommunen modtage arealtilskuddet fra EU for dyrkningen af energipil, så økonomisk vil der ikke være nogen stor forskel.
7. "Havetræernes værdi i klimaindsatsen fremhæves overfor borgerne"
Forvaltningens anbefaler at forslaget medtages. Dette indebærer, at træernes betydning medtages i kommende informationskampagner om klima og biodiversitet.
8. "Der skal, hvor det er muligt, indtænkes plantning af træer i nye udstykninger"
Forvaltningens anbefaler at der arbejdes videre med forslaget, idet skovrejsningen forventes at ske i de udlagte beplantingsbølter. Finansieringen vil således være afklaret via lokalplanprocessen.
9. "Mulighederne for at etablere bynær skov – særligt skov omkring landsbyer, som ikke allerede har bynatur, undersøges næje".
Forslaget er medtaget i strategien. Det vil styrke sammenspillet mellem byudvikling og fremme af rekreative arealer og må forventes at forøge landsbyens attraktivitet. Den endelige placering af skoven vil blive afstemt med hensyn til landskab og udsyn, geologiske forhold, oversigtsforhold og andet, som kan tale imod skov i og i nærheden af bebyggede områder. Hertil kommer at der omkring skovene under særlige forhold kan blive pålagt en skovbyggelinje på 300 m efter Naturbeskyttelsesloven. Forvaltningen vil være opmærksom på skovbyggelinjen ikke forhindrer eller besværliggør fremtidig byvækst.
10. "Borgere og virksomheder skal have mulighed for at deltage aktivt i skovrejsningen igennem køb af klimakvote/skovcertifikat".
Forslaget er medtaget i strategien som en væsentlig finansieringskilde til den fremtidige skovrejsning.

Den godkendte strategi er vedlagt som bilag.

Økonomi

Sagen har ingen økonomiske konsekvenser.

Bilag

Skovrejsningsstrategi med forord

Bæredygtighedsudvalgets bemærkninger til sag om drøftelse af udkast til skovstrategi

Bemærkninger til klimaskov, skovrejsning i fællesskab - bæredygtighedsudvalget 22. november 2022

Punkt 51: Gensidig orientering

00.01.00-P35-11-23

Resume

Udvalget drøfter sager til gensidig orientering.

Beslutning

Rina Hansen deltog ikke i behandlingen af punktet.

Torben Wenneberg deltog ikke i behandlingen af punktet.

Tina Mariager Jensen deltog ikke i behandlingen af punktet.